

Facebook Kullanım Bozukluğu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Facebook Kullanım Bozukluğu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21568>

Özet

Facebook Kullanım Bozukluğu Ölçeği, 2015 yılında Zeynep Ülke tarafından geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin sosyal medya platformu **Facebook**'u aşırı, kontrolsüz ve potansiyel olarak bağımlılık düzeyinde kullandıkları tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, **15 madde** ve **6 faktörden** oluşmakta olup, Facebook kullanımının bilişsel meşguliyet, zaman yönetimi ve sosyal içlevsellik üzerindeki olumsuz etkilerini ölçmeye odaklanmıştır. Ölçek geliştirme çalışması bir yüksek lisans tezi kapsamında tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Facebook, sosyal medya bağımlılığı, internet bağımlılığı, psikometri, Likert ölçeği, psikolojik ölçme, kullanım bozukluğu.

Yazarlar

Zeynep ÜLKE

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, Türkiye popülasyonunda Facebook kullanımının yol açtığı davranışsal ve bilişsel sorunları standart bir araçla ölçmektir. Geliştirme çalışması, **Facebook** kullanımının günlük yaşam aktiviteleri, sorumluluklar ve ilişkiler üzerindeki olumsuz etkilerini ne ölçüde bozduğunu belirlemeyi hedeflemiştir.

Ölçek, klinik ve akademik araştırmalarda kullanılarak, problemlili sosyal medya kullanımının erken teşhisine ve bu alandaki müdahale stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Facebook Kullanım Bozukluğu Ölçeği, sosyal medya bağımlılığının temel kriterlerini yansıtan çok boyutlu bir psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle **kontrol kaybı**, artan kullanım ihtiyacı (tolerans), kullanılamadığında hissedilen rahatsızlık (yoksunluk) ve olumsuz sonuçlara rağmen kullanıma devam etme gibi bağımlılık belirtilerini içermektedir.

Ölçekteki 6 faktör, bu bozukluğun farklı yönlerini temsil eder; örneğin, bir faktör **zihinsel meşguliyeti** (Facebook'u düşünerek zaman geçirme), diğersleri ise sosyal çevreden kopuş veya içlevsellik kaybını temsil edebilir. Bu faktörler, kullanım bozukluğunun heterojen doğasını yakalamak için yapılandırılmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilmesi, bilimsel metodolojiye uygun olarak gerçekleştirilmiş olsa da, bu kaynakta spesifik geçerlik katsayıları (örneğin, yapısal geçerlik veya ölçüt geçerliği sonuçları) sunulmamıştır. Yüksek lisans tezi kapsamında, ölçeğin maddelerinin ölçmek istedikleri psikolojik yapıyı doğru bir şekilde temsil ettiğini kanıtlamak amacıyla çeşitli geçerlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliliği, yaygın olarak kullanılan Cronbach Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Bu analiz sonucunda elde edilen değer **0.76** olarak rapor edilmiştir. Bu katsayı, sosyal bilimler ve psikometri alanında, ölçeğin maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını gösteren kabul edilebilir bir düzeydedir.

Faktör Analizi

Ölçek, açımlayıcı veya doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda nihai yapıya kavuşmuştur. Bu analizler neticesinde, toplam **15 maddenin 6 farklı faktör** altında toplandığı belirlenmiştir. Bu alt faktörlü yapı, Facebook kullanım bozukluğunun tek boyutlu değil, çeşitli bilişsel ve davranışsal bileşenlerden oluşan karmaşık bir yapı olduğunu desteklemektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= Çok nadiren, 5= Oldukça sık)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetkinler, (Muhtemelen üniversite öğrencisi popülasyonu üzerinde test edilmiştir.)

Age Group: Genç Yetkinler (18+)

Population Details: Türkiye Popülasyonu

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçeği

Anahtar Kelimeler

Sosyal medya, bağımlılık, psikometri, Cronbach Alpha, davranışsal bağımlılık, Üsküdar

Üniversitesi, yüksek lisans tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (N/A)

Affiliation Email addresses: zeynepulke@gmail.com

Correspondence Address: İletişim e-postası üzerinden sağlanmaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin geliştirildiği yıl **2015**'tir. Ölçeğin kullanımı, özellikle ticari veya büyük ölçekli araştırmalar için, sorumlu yazar Zeynep ÜLKE ile doğrudan iletişime geçilerek izin alınması gerektirebilir. Ölçeğin kullanımı ücreti veya lisans bilgileri bu kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Ülke, Z. (2015). *Facebook Kullanım Bozukluğu Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Facebook Kullanım Bozukluğu Ölçeği Maddeleri

Ölçek, toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar, maddelere 5'li Likert ölçeği (1= Çok nadiren, 5= Oldukça sık) üzerinden yanıt vermektedirler.

Madde 1: Zamanınızın büyük bir bölümünü Facebook'u düşünerek veya Facebook'u kullanmayı planlayarak geçirdiniz